

УДК 37.091.33:57.081.1:373.2

Дидактична гра як засіб формування реалістичних знань про природу у дітей дошкільного віку

А. І. Примак, О. А. Сорочинська²

^{1, 2, 3} Житомирський державний університет імені Івана Франка, вул. Велика Бердичівська, 40, Житомир, 10008, Україна

Гра – одна з найважливіших сфер у життєдіяльності дитини, разом із працею, навчанням, мистецтвом, спортом вона забезпечує необхідні емоційні умови для всебічного, гармонійного розвитку особистості. Дидактична гра – це засіб знань, умінь та уявлень дошкільника про певні предмети чи явища. Це одна із форм здійснення пізнавальної діяльності дітей у рамках навчально-виховного процесу [1].

У процесі дидактичної гри під час формування уявлень про світ природи, дитина вчиться не лише швидко спостерігати, але й успішно діяти, критично думати й оцінювати те, що відбувається навколо неї. Також, у процесі гри дитина активно пізнає навколишній світ, усвідомлює свої можливості, взаємозв'язки у світі природи.

Для педагога дидактична гра є інструментом виховання, що дає змогу повністю враховувати вікові особливості дошкільників, розвивати їх ініціативу, створювати атмосферу розкритості, самостійності, творчості та умови для саморозвитку. Саме тому, визначальними завданнями педагога ЗДО у контексті формування реалістичних уявлень дошкільників про природу є використання тих педагогічних умов, які змогли б активізувати діяльність дітей, спрямувати їх до вияву самостійності, ініціативності, творчості.

У дидактичній грі як формі навчання взаємодіють навчальна (пізнавальна) та ігрова (цікава) сторони. Відповідно до цього вихователь одночасно навчає дітей і бере участь у їхній грі, а діти, граючись навчаються.

Добираючи ту чи іншу дидактичну гру, педагог повинен пам'ятати, що процес створення гри містить ряд етапів: а) обрання теми гри; б) визначення цілі й завдань гри; в) підготовка і проведення гри (повідомлення дітям теми гри, підготовка наочності, процес самої гри, підбиття підсумків).

Проведення таких ігор слід здійснювати систематично і цілеспрямовано на кожному занятті, починаючи з елементарних ігрових ситуацій, поступово ускладнюючи і урізноманітнюючи їх у міру нагромадження в дітей знань, вироблення вмій і навичок, засвоєння правил гри, розвитку пам'яті та ін.

Дидактичні ігри, використані заняттях із ознайомлення з природою у ЗДО, ефективно допомагають розвитку пам'яті, уваги, кмітливості, вміння класифікувати предмети, порівнювати їх, узагальнювати, диференціювати.

З метою вивчення ефективності застосування дидактичних ігор у середній групі (5 рік життя), із метою формування знань дошкільників про природу, природні багатства та рівень сформованості природоохоронної поведінки дітей, нами була організована експериментальна робота. Під час експерименту було визначено чотири рівні навчальних досягнень дітей

середнього дошкільного віку вивчення природознавчих тем: високий, середній, достатній та початковий. Результати констатувального етапу дослідження показують, що більша половина усіх дітей, які брали участь в експерименті, має початковий і середній рівні реалістичних уявлень про природу. До достатнього і високого рівня належить незначна кількість дітей – приблизно третина усіх досліджуваних (табл. 1).

Таблиця 1.

Рівні сформованості реалістичних знань про природу КГ та ЕГ під час констатувального експерименту (у %)

Група	Кількість	Рівні засвоєння знань, умінь і навичок дітей			
		Високий рівень	Достатній рівень	Середній рівень	Початковий рівень
КГ	22	12,3	15,7	36,3	35,7
ЕГ	23	11,7	14,7	37,3	36,3

Можна стверджувати про малу ефективність традиційних педагогічних умов викладання цих тем в системі освіти ЗДО. З огляду на отримані в ході констатувального експерименту результати ЕГ та КГ розроблено і впроваджено авторську програму з системою дидактичних ігор. На заняттях переважали дидактичні ігри про рослини: «Барви природи», «Звуки природи», «Рослини нашого лісу», «Танок лісових рослин» та ін., дидактичні ігри про тварин: «Хто де живе і що їсть?», «Мої друзі», «Хто більше назве?» та ін., а також рухливі ігри, бесіди, аудіозаписи звуків природи, фізкультхвилинки.

Нами було відзначено, що використання дидактичної гри на формувальному етапі під час формування реалістичних уявлень дошкільників про природу позитивно позначилися на результатах узагальнюючої роботи в експериментальній групі, адже помітно зросла успішність дітей, які мали середній та низький рівні сформованості уявлень про природу (рис. 1).

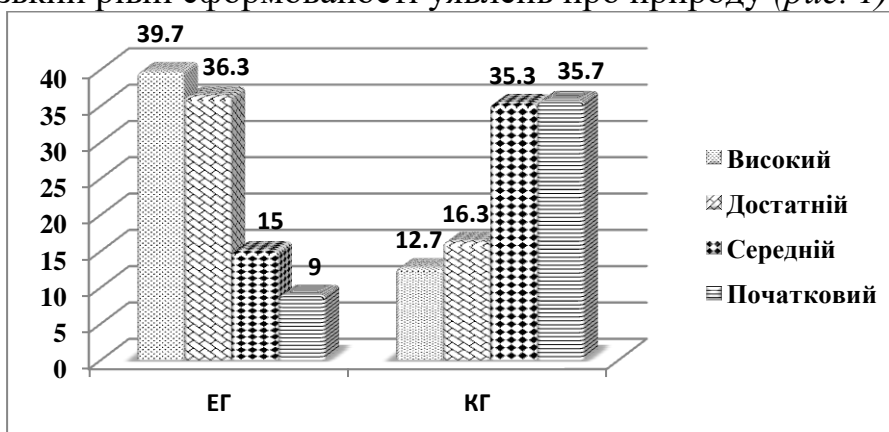

Рис. 1. Рівні розвитку реалістичних знань про природу у дітей дошкільного віку за результатами формувального експерименту (КГ та ЕГ).

Отже, порівняно з початком нашого дослідження, коли проводився перший етап експерименту, показники сформованості цих умінь зросли в обох групах, але в експериментальній він виявився значно вищим завдяки використанню засобів дидактичної гри.

Література

1. Гросс Є. Гра – найсерйозніша справа / Пер. С. Іваненко. – К., 2007. – 212 с.